

GEWOON

GEWOON BIJZONDER

PAS OP DE
PLAATS

Een community boost in vier wooncomplexen van ouderen. Gestart in oktober 2015

“We hebben gemiddeld nog zo'n 20 kerstmissen te gaan, laten we daar iets van maken!”

Hans Leerintveld, bewoner Koornhorst

GEWOON BIJZONDER

pas op de plaats

De boel opschudden ('dit zijn wij, eindelijk worden we gezien') of juist gerust stellen ('mevr. A. is een vrouw die vuurtjes kan doven'), anders kijken (wat is voor mij saamhorigheid?), nieuwe dingen uitproberen (een burengangdag of met de kerst een picknick organiseren), een 'neen', beschouwen als het begin van een gesprek", andere vragen stellen ('hoe houden we het goed met elkaar?'), nieuwe ervaringen opdoen ('zo, dit is dus een vergadering'), als professional anders leren vanuit de praktijk in ontluchtingsworkshops, burens ontdekken buiten het eigen wooncentrum (zoals bij Raymonds Angels). [Openen in YouTube](#)

Dat is Gewoon Bijzonder in het eerste halve jaar. Een community building-initiatief van stichting Moved by ABCD in de vier wooncentra De Drecht en de Koornhorst in Amsterdam Zuidoost, Laan van Berlijn in Haarlem en Ludgerus in Deventer.

In samenwerking met de fondsen Sluyterman van Loo en RCOAK, bewonerscommissie De Drecht, Vrienden van De Drecht, de woningcorporaties Pré Wonen, Rochdale en Stadgenoot, Woonbedrijf leder1 en de Gemeente Deventer.

Sinds oktober 2015 hebben we op iedere locatie bewoners en professionals, samen met twee externe community builders van Gewoon Bijzonder (het 'doe-team'), geëxperimenteerd met community building. Samen gemeenschapskracht aangewakkerd, zichtbaar gemaakt wat er is en leeft en ruimte gemaakt voor ideeën die de gemeenschappen versterken. Met [Asset Based Community Development](#) als basis.

ABCD is een manier van community building in complexen, straten, buurten en wijken, waar bewoners, hun potentieel (assets), de assets van hun gemeenschappen en de hulpbronnen in hun eigen omgeving centraal staan. Aanleiding voor het initiatief Gewoon Bijzonder was een community boost in de Koornhorst in 2014. [Hier](#) is daar meer over te lezen.

MEI 2016: EEN PAS OP DE PLAATS

We zijn op de helft van een jaar experimenteren met Gewoon Bijzonder. Een natuurlijk moment om ons af te vragen: Wat is er in de afgelopen maanden op gang gekomen? Wat telt voor bewoners? Is er voor hen iets verschoven? Of waren het vooral leuke activiteiten die wat leven in de brouwerij hebben gebracht? Daar stonden we bij stil, als doe-team, met bewoners en professionals op de vier locaties. Dat gebeurde ook bij een doe- en leer-bijeenkomst op 10 mei 2016, waar we een aantal opbrengsten, lessen en aha's van de eerste 6 maanden met onze fondsen Sluyterman van Loo en RCOAK en andere partners en geïnteresseerden deelden. In deze 'Pas op de Plaats' hebben we de bevindingen over het eerste halve jaar gebundeld. Die bieden we graag samen met onze mogelijkmaker, Stichting Moved by ABCD, aan iedereen aan die geïnteresseerd is in Gewoon Bijzonder of in community building à la ABCD in het algemeen.

Voor ons als doe-team waren de eerste zes maanden van Gewoon Bijzonder een vat van verrassingen, met daarin een hoop ontroerende, verdrietige, overrompelende en vrolijk makende situaties, die we niet hadden willen missen!

Mara Verduin, Joop Hofman, Irma Vroegop en Birgit Oelkers, het doe-team van Gewoon Bijzonder, mede namens het Stichtingsbestuur van Moved by ABCD. Mei 2016

“Samen gemeenschapskracht aangewakkerd.”

GEWOON BIJZONDER

aandacht voor datgene dat vaak genegeerd en onderschat wordt

Het 'Gewoon' in Gewoon Bijzonder staat voor de eenvoud: het dagelijkse leven, de bestaande verhoudingen tussen bewoners, hun bezigheden en talenten. Want dat is er allemaal en heeft betekenis: heel gewoon dus. Bijzonder is wat er ontstaat als je de waarde van dat gewone ziet, optilt én de verandering van de gemeenschap centraal stelt. Die wordt vaak genegeerd en onderschat. Oplossingen, methoden en interventies van buiten de gemeenschap voeren meestal de boventoon.

"Er zit meer in de titel 'Gewoon Bijzonder' dan we als bestuur van stichting 'Moved by ABCD' eerst dachten. Eigenlijk is het opvallend dat het gewone bijzonder is. Je veilig voelen, een eigen sfeer creëren, trots zijn op wie je bent en waar je woont, vriendelijk zijn etc. Community building is in gesprek gaan, de ander het gevoel geven dat hij/zij gekend wordt. Dat lukt alleen als er werkelijk interesse is bij de community builder. Het vraagt om een soort ontvankelijkheid van degene die het doet, wat niet gewoon is. Community building kan een grote beweging worden maar vraagt dan wel om grote verschuivingen. Het betekent aandacht besteden aan gemeenschapskracht. Die aandacht kan beschouwd worden als een waarde in zichzelf, die niet past in de wijzen van verantwoording en legitimering, die bestuurders en professionals gewend zijn te hantieren. Een vergelijking met alle inspanningen van ouders wat betreft de opvoeding van hun kinderen is op zijn plaats. Je doet het omdat opvoeding een goede voedingsbodem legt en kansen biedt, ook al ben je er niet zeker van dat je kind later goed terecht komt en gelukkig wordt."

Roelof Hortulanus, voorzitter stichting Moved by ABCD
Leer- en doebijeenkomst 10 mei 2016

"Community building is in gesprek gaan, de ander het gevoel geven dat hij/zij gekend wordt."

HOE ZIET GEWOON BIJZONDER ERUIT?

Gewoon Bijzonder is een aanpak in vier seizoenen: de eerste drie maanden een intensieve 'community boost' met veel kleine, actieve en informele gesprekken met bewoners: wat is het verlangen, waar zit de lol en de drive, waar kunnen we samen optrekken. In het tweede en derde seizoen (zes maanden) nieuwe verbanden, relaties en initiatieven uitbouwen. En het vierde seizoen de lijnen die ontstaan zijn verstevigen en de dragers ervan ondersteunen om hun weg te vinden in de seizoenen die nog komen. "Minstens 20 kerstmissen" volgens bewoner Hans Leerintveld.

Wij zitten op het eind van het 3de seizoen. Een goede reden voor een pas op de plaats en om waar mogelijk, in de ruim 3 maanden die we nog hebben, op andere knopjes te duwen.

WAT GEBEURT ER OP DE LOCATIES?

Elke locatie is anders en daarmee ook de activiteiten:

Overkoepelend zien we na een half jaar een enorme kalender aan activiteiten.

Vaak zo veel dat er gewoerd moet worden met de ruimte in de wooncomplexen.

"We beconcurreren ons eigen programma. Moet ik nu naar het sjoelen of de theesalon." (bewoner Ludgerus/Deventer).

Minstens net zo belangrijk als het samen doen is wat er ondertussen gebeurt, de onderlinge gesprekken met elkaar, de gesprekken met ons als externe community builders.

Kleine alledaagse activiteiten, ontmoetingen tussen mensen.

Nieuwe vriendschappen tussen burens die ontstaan, nieuwe rituelen tussen bewoners op de gang.

Want daar krijgen relaties een (nieuwe) waarde.

In de **Laan van Berlijn** begint Gewoon Bijzonder met kleine stapjes, kleine gesprekjes in de lift, het persoonlijk afgeven van een uitnodiging voor een bijeenkomst, het organiseren van een nieuwjaarsbijeenkomst. Mensen komen voor het eerst voorzichtig bij elkaar om samen een diner te organiseren ('Ik geloof dat dit het eerste overleg is dat ik meemaak.'). Er ontstaan ideeën voor een ruilbibliotheek en het inrichten van een huiskamer.

De Drecht

In **De Drecht** staat al meteen na de eerste bijeenkomst een hele groep gangmakers op en bruist het van de ideeën en de vernieuwingsdrang. ('We moeten liefde programmeren!'). Er is inmiddels een toneelgroep die een stuk maakt over het leven van Drechtbewoners, twee sportgroepen die samen met buurtbewoner Raymond Joval sporten en echt gezonder worden ('Ik kan nu in plaats van een half nummer drie nummers uitdansen!' - Chan, bewoonster De Drecht/Amsterdam Zuidoost). Er wordt twee avonden in de week door bewoners gekookt en samen gegeten (altijd propvol) en er is een 'ouderen-die-we-niet-meer-zo-vaak-zien-groep'. Bewoners hebben liftgesprekken met elkaar gehouden en er is Gerard die honderden foto's maakt, zodat iedereen kan zien dat het echt waar is.

Laan van Berlijn

Ludgerus

de Koornhorst

"Er moet meer kleurenblindheid komen in de Koornhorst."

Meneer Martis, bewoner Koornhorst, Amsterdam Zuidoost.

In **Ludgerus** laten bewoners van zich horen die tot nu toe aan de rand van het gebeuren stonden ('Ik ga van het organiseren van theesalons mijn nieuwe hobby van maken.'). Deze bewoners ontpoppen zich voorzichtig van deelnemers tot organisatoren: van theesalons, picknicks, een eigen lief- en leedgroep tot en met een groot buurtfestival. En ook professionals surfen mee op de bewonersactiviteiten: er komt een wandelgroep met letterlijk 'voorlopers' uit wijkcentrum de Elegast, er worden klussen uitbesteed aan bewonersbedrijf Cambio, de overburen.

En dan zijn er ook nog Gewoon Bijzonder ontlichtingsworkshops, leerbijeenkomsten, bijpraatsessies, praktijkklubs, koffie- en koekoverleggen met en voor medewerkers van de betrokken woningcorporaties en zorgorganisaties. Bij de meeste ervan spelen ook bewoners een rol.

In **de Koornhorst** organiseren bewoners op alle 12 gangen een 'Burengangdag' (met een 2de editie in oktober). Ze heten nieuwe bewoners welkom, geven workshops op landelijke symposia over hoe hun nieuwe Koornhorst is ontstaan, starten een campagne voor een nieuwe gezamenlijke keuken. Sommige van hen nemen samen met Drechtbewoners deel aan een kwartiermakersopleiding over 'SAMENredzaam'. Via tussentijdse gesprekken, een saamhorigheidsdiner en een verschildmakersdag komen de onderlinge verhoudingen en bestaande patronen ter sprake ('Er moet meer kleurenblindheid komen in de Koornhorst').

BLAUWGROENE DRADEN

Gewoon Bijzonder ziet er in de praktijk dus per locatie anders uit. Tegelijkertijd zijn er ook rode draden; blauwgroene draden in ons geval. De draden die laten zien wat er in het 'ondertussen' gebeurt. Hieronder een aantal blauwgroene draden die wij zien.

- Samen doen
- Gangmakers
- Samen met en van elkaar leren
- Gesprekken voeren de boventoon
- Zonder gedoe geen verandering
- Meer persoonlijk welbevinden
- Meer zelfvertrouwen en trots
- Nieuwe/verbeterde relaties met buurtgenoten
- Meer partners i.p.v. cliënt/helper of dienstverlener/klant
- Kantelen kost tijd

SAMEN DOEN

Samen doen is een van de blauwgroene draden van Gewoon Bijzonder. Elk initiatief begint met een verlangen, een idee. En als je twee mensen vindt die hetzelfde willen heb je al een clubje. Zo zijn de doe-activiteiten in het eerste half jaar tot stand gekomen.

De top-5 aan activiteiten en initiatieven van de afgelopen 6 maanden die 'samen' versterken, zijn:

- Samen koken en eten
- Elkaar ontmoeten, beter leren kennen (burengangdag, liftgesprekken, theesalons, gesprekken aan de stamtafel)
- Elkaar helpen (ouderen-die-we-niet-zo-vaak-meer-zien, lief- en leedgroep, voor zieke burens koken, taallessen geven)
- Iets doen voor het hele complex (welkomstgroep, veiligheid, groenonderhoud)
- Met creatieve talenten aan de slag (toneel, schilderen, muziek, fotograferen).

De meeste initiatieven bereiden we samen met bewoners voor: we komen bij elkaar en praten over de ideeën en hoe een idee werkelijkheid kan worden. Bij de uitvoering ondersteunen we met dat wat nodig is en na afloop zijn er gesprekken over hoe het was, over haakjes voor een vervolg, veranderingen voor een volgende keer. Altijd met koffie, thee, koek, eten en met veel ruimte voor onderlinge uitwisseling. Iedereen is welkom. Als iemand één keer komt dan hoort hij/zij erbij.

“Elk initiatief begint met een verlangen, een idee.”

GANGMAKERS

In elke locatie zijn gangmakers opgestaan. Mensen die staan te popelen om dingen voor elkaar te krijgen, maar ook mensen die juist aarzelend instappen, omdat ze tot dat moment aan de rand van het gemeenschapsleven stonden. Mensen die geïnspireerd raken door wat er gebeurt, ideeën hebben hoe dingen anders kunnen, die meer voor anderen willen betekenen. Deze gangmakersgroepen begonnen klein, werden groter, kleiner, groter. Het is meer een beweging dan een vaste groep per locatie. Wel met per groep een vaste kern van zo'n 4-6 mensen: informele leiders, initiatiefnemers, paar leden van de bewonerscommissie/de cliëntenraad. Ze komen onregelmatig bij elkaar rondom actualiteiten, thema's en een paar van hen zitten ook regelmatig met professionals van een zorgorganisatie of woningcorporatie aan tafel.

SAMEN MET EN VAN ELKAAR LEREN

Dat gebeurt per complex, in gesprekken over de mores en ergernissen in de gemeenschappen, over saamhorigheid, burenhulp, over vastgeroeste patronen en gedrag, kloven en klieken. Dat zijn ook de thema's voor bijeenkomsten zoals een verschillmakersdag, een saamhorigheidsdiner, een verzoeningsbijeenkomst.

Ook dat soort momenten zetten iets in beweging: “Als je nu iemand tegenkomt op de gang, dan kijk je toch anders tegen hem/haar aan. Je hebt een beetje de karakters leren kennen van je burens. Ik weet zeker dat hierdoor meer eenheid en verdraagzaamheid ontstaat, minder haat en nijd.” (Bewoner na verschillmakersdag in de Koornhorst, mei 2016).

En samen leren betekent ook samen leren als bewoners en professionals van alle vier complexen tegelijk. Zoals in een grote Gangmakersbijeenkomst van Gewoon Bijzonder in februari, met een tweede begin juni 2016. En het is leren in workshops die bewoners zelf geven, bijv. tijdens een landelijk festival van community builders en een landelijk symposium in het Willem Dreeshuis in Amsterdam.

BLAUWGROENE DRADEN

GESPREKKEN VOEREN DE BOVENTOON

De kleine onderlinge gesprekken met elkaar en met ons als externe community builders erbij zijn cementmolens voor nieuwe verbindingen en verhoudingen. Bewoners zijn ook daarbij in de lead. Het zijn vaak gewone gesprekken en zelden vergaderingen. Voor mensen die vergaderingen gewend zijn, is dat soms onuitstaanbaar: "net kippenhokken". Maar juist daardoor gaan dingen veranderen. In die gesprekken gaat het over het gewone leven zoals je dat ook op verjaardagen bespreekt. Waarmee je je onderlinge band, je gezamenlijke identiteit, normen en waarden bevestigt. Waar je de nieuwtjes van de gemeenschap bespreekt, de waarde van wat er gebeurt. Niet als een agendapunt maar als onderdeel van het dagelijkse leven. Dit soort gesprekken loopt niet altijd even soepel en harmonisch. Soms ontstaan er keiharde confrontaties, wrevel en gemor. 'Als het zo moet, dan stop ik ermee' is een zin die regelmatig valt.

ZONDER GEDOE GEEN VERANDERING

De onderlinge verhoudingen tussen bewoners zijn zichtbaar aan het veranderen. Bestaande patronen ("zo doen we dat hier") worden ter discussie gesteld. Mensen die eerst buiten de gemeenschap stonden, zoeken nu naar een positie in de gemeenschap. Machtsverhoudingen beginnen te schuiven. Groepen die heel enthousiast zijn begonnen, krijgen de eerste dipjes of bonje met andere groepen. Onderlinge verschillen worden zichtbaar en leiden soms tot nieuwe kloven. Duidelijk wordt dat meer samen doen, meer zelfsturing, ook betekent dat nieuwe vormen van overleg, omgaan met

elkaar en besluitvorming geoefend moeten worden. In dialoog met elkaar en gezamenlijke reflectie op wat er gebeurt, is soms nieuw en onwennig. Van het bepalen van de juiste prijs voor een etentje tot besluiten wat voorrang krijgt in het gebruik van de zaal: de voetbalwedstrijd, verjaardag of het wekelijkse darten. De kunst is om het goed met elkaar te houden, zonder dat een professional of directeur als scheidsrechter moet optreden. Het is een permanente hobbelweg om de verbinding met elkaar open te houden.

"Vroeger woonde ik in Koornhorst nummer 75, nu in de Koornhorst."

Hetty Rechar, bewoonster Koornhorst/Amsterdam Zuidoost.

MEER PERSOONLIJK WELBEVINDEN

Er zijn eerste 'bijvangst' van de activiteiten te bespeuren, individueel en collectief. In De Drecht zorgt bijvoorbeeld het sporten met de overbuurman voor verbetering van de bloedsuikerproblemen van Sita. In de Laan van Berlijn raakt Curt Wittig langzaam zijn éénzaamheidsschorheid kwijt omdat hij weer zingt en praat.

"Jullie hebben mij uit het zwarte gat gehaald. Het heeft wel even geduurd. Pas nadat jullie voor de vierde keer aan mijn deur stonden ben ik erop in gegaan om mee te doen. Ik ben blij dat ik toen ja heb gezegd."

Curt Wittig, bewoner Laan van Berlijn/Haarlem

Mensen komen tot hun recht omdat zij de kans krijgen hun passie en talent te delen. Iedereen kan er bijhoren en deelnemen omdat vorm en rollen niet vast staan. Je hoeft niet in de keuken te werken om bij het kookteam te horen.

MEER ZELFVERTROUWEN EN TROTS

Mensen voelen de ruimte en de energie om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor de sfeer en wat er op hun woonplek gebeurt. En pakken daar de regie op, adresseren minder bij professionals en gaan gewoon zelf aan de slag. Er komen nieuwe activiteiten en er ontstaat vertrouwen en vertrouwdheid. "Ik heb meer zelfvertrouwen gekregen omdat Irma en Joop me gesteund hebben bij het organiseren van de middag over gezondheid. Dit had ik vroeger nooit gedurfd." Liesbeth van der Hurk, De Drecht.

Dat gebeurt dus niet omdat wij, een organisatie of een professional bewoners manen tot het nemen van meer verantwoordelijkheid of het overnemen van taken. Het gebeurt omdat het bewoners wat kan schelen en ze zien dat er echt iets verandert als zij er zelf werk van maken en als ze steun voelen om aan iets te werken. Zoals het opzetten van een campagne voor een nieuwe gezamenlijke keuken in de Koornhorst.

BLAUWGROENE DRADEN

NIEUWE/VERBETERDE RELATIES MET BUURTGENOTEN

Ook persoonlijke relaties tussen bewoners en hun buurtgenoten veranderen. In De Drecht is de buitenwereld letterlijk binnengehaald. Raymond Joval van de sportschool die tegenover De Drecht ligt, is nu vriend aan huis sinds Drechtbewoners bij hem aan de bel trokken voor sportlessen. Als buurman/rolmodel vertelt hij over winnen en omgaan met tegenslagen.

En Cambio, tot voor kort de onbekende overbuur van Ludgerus, is nu partner tijdens het buurtfestival 'Ludgerus Ontmoet!' en Ludgerus-bewoners zijn volop aanwezig bij de opening van de nieuwe Cambiowerkplaats. Wijkcentrum Elegast doet ook mee met het buurtfestival. Wekelijks komt een loopgroep vanuit het wijkcentrum nu langs Ludgerus om rollatorlopers mee te nemen op hun wandeling.

Rita en Chan van 'De Drecht', Hans van Hezik en Jeannette Eleonora van de 'Koorhorst' doen mee met de kwartiermakersopleiding SAMENredzaam in het stadsdeel. Jongeren van fotoproject 'ZO zijn wij' in de Bijlmer, fotografieren de clubjes en initiatieven van actieve Koorhorsters onder het motto 'Koorhorst in beweging voor saamhorigheid'.

MEER PARTNERS I.P.V. CLIËNT/HELPER OF DIENSTVERLENER/KLANT

'Vroeger zat de locatiemanager meestal in zijn kantoor. Aan het rode lampje buiten de deur kon je zien of hij aanwezig was. Nu zie je hem altijd door de gangen lopen en met praat hij met iedereen. Hij is er gewoon en doet mee, helpt ons dingen voor elkaar te krijgen. Er is veel minder afstand tussen de woonbegeleiders en ons. We doen het nu meer samen.'

Bewoner Koorhorst op leerbijeenkomst 10 mei 2016.

Er zijn eerste voorbeelden van een betere verstandhouding en gelijkwaardigere verhoudingen tussen bewoners/bewonerscommissie en medewerkers van woningcorporaties en zorgorganisaties.

In De Drecht staat Oskar bijvoorbeeld te trappelen om de grote tuin van De Drecht te mogen herinrichten en daarna het beheer zelf te doen. Stadgenoot organiseert samen met de bewonerscommissie een tuinschouw met de vaste hovenier. Samen kijken wat er kan.

In de Laan van Berlijn is er een beter contact ontstaan tussen huismeester en bewoners. In de Koorhorst deden meneer van Leeuwaarde en mevrouw Vyent mee met de sollicitatiegesprekken voor een nieuwe woonbegeleider en trekken bewoners, woonbegeleiders en locatiemanager op bij het voorkomen van overlast en problematische situaties.

Ook de woningcorporaties zetten van haar organisatiebrede toekomst- eerste stappen en zoeken naar lucht- visie en Stadgenoot denkt na hoe ze in hun dienstverleningsapparaat om het proces van wijkvisies vanuit meer vanuit gemeenschapskracht community buildingprincipes kan te kunnen werken. Pré Wonen ziet het als onderdeel van haar wijkaanpak nieuwe stijl, Rochdale omarmt community building als onderdeel opbouwen.

BLAUWGROENE DRADEN

Tegelijkertijd is het voor alle professionals nog allemaal wat onwennig en lastig. De meeste betrokken professionals en managers zijn wel bereid om kritisch naar het eigen handelen te kijken, maar bij bijna allemaal gaat dat samen met een hele grote JA MAAR. Ook heerst - soms verdekt - het ongelooft dat het echt verschil maakt als de gemeenschap en gemeenschapskracht consequent centraal worden gesteld bij het eigen handelen. Niet iedereen voelt er iets voor om daadwerkelijk relaties op te bouwen met bewoners en kleine gesprekken te voeren die niet over problemen of issues van de organisatie gaan, maar over dagelijkse actualiteiten en de sores van de gemeenschap.

KANTELEN KOST TIJD

Ook het veranderen van routines en delen van posities en expertise valt niet mee. Altijd weer is er de neiging om terug te vallen op de oude zekerheden: zelf oplossingen bedenken, hard werken met een vast team vrijwilligers, taken toedelen i.p.v. inzet aanmoedigen, overlastproblemen via handhaving oplossen, brieven schrijven in plaats van langs gaan, zichzelf als organisatie de credits geven als iets succesvol is, in plaats van de bewoners etc.

In de praktijk is de combinatie van bewonersideeën - bewonersinzet - bewonersregie niet zo vanzelfsprekend als het er op papier uitziet. Zolang het extra en nieuw en project is, lijkt het prima. Maar het vervangen van oude programma's, werkwijzen, overlegvormen of structuren gaat traag en is soms contraproductief. 'Knap lastig om onze gebruikelijke manier van ondersteunen, onze grondslag dat we mensen willen helpen, in te ruilen voor een zoektocht naar hoe mensen uit de gemeenschap er een rol in kunnen spelen. Dat valt niet mee.' (Nel van Laar, woonbegeleider Koornhorst - Leerbijeenkomst 10 mei 2016).

Soms lijkt het ook alsof bewonersinzet primair dienend moet zijn aan organisatiebelangen (minder overlast, betere overlegverhouding, meer veiligheid, minder onderhoudsgeld). In plaats van dat dat als gezamenlijk effect van een nieuwe gelijkwaardige samenwerking wordt gezien.

In het verlengde hiervan hebben we te maken met een zorgcultuur die gebaseerd is op helpen, zorgen en voorkomen van onrust. Zorgprofessionals zijn zo opgeleid en ook het werk is vaak zo -letterlijk- geroosterd. Dus 45 minuten meedoen met de wandelclub zit er niet in, even meedoen met het gangmakersgesprek kan niet omdat de receptie bezet moet zijn.

Kortom, de oude zorgsamenleving zit diep verankerd:

“Ik red, dus ik besta. Geef mij maar een probleem om op te lossen, daar veer ik van op. Alleen vanuit leuke dingen lijkt me heel saai.”

Een professional

Soms is er ook ongelooft dat dat kan, problemen veranderen vanuit een niet probleemgerichte insteek. En sommigen hebben vinden het ook niet noodzakelijk om er een rol in te spelen. 'Gewoon Bijzonder is een extern project en van de bewoners.' (een professional).

HOE ZIET HET DOEN VAN HET DOE-TEAM ERUIT

“Er is geen vooropgesteld plan, geen vooropgesteld einddoel (anders dan gemeenschapskracht aanwakkeren). Dat kan ook niet wanneer je de kracht en interesses van bewoners benut en vanuit daar naar iets toe gaat werken. Het ‘iets’ kan heel klein zijn, maar door stapje voor stapje te gaan kan het ‘iets’ verder uitgroeien op het tempo en met het vertrouwen van de bewoners.”

Yvonne van Bourgoniën, regisseur Gebiedsaanpak, Pré Wonen.

Iedereen kan iets.
Iedereen heeft verlangens
en dromen. Iedereen
wil van betekenis zijn.
Iedereen wil ergens
bij horen.

Daarmee heb je ook meteen te pakken waar het bij ABCD (Asset Based Community Development) om draait en waar we ons als doe-team in de vier locaties mee verbinden.

“Hello mister Haido, do you have time for a cup of tea?” Ik ren hem achterna in de gang. Een van de woonbegeleiders in de Koornhorst vertelde me namelijk daarnet terloops toen hij langs de receptie liep, dat hij graag kookt. En ik weet dat er een groep bewoners is – mensen met een passie voor koken – die zich hard maakt voor een keukencampagne. Meneer Haido en ik drinken samen een kop thee, hij vertelt over zijn leven, zijn passie koken, zijn dromen, zijn afzijdigheid vanwege de taal. Ik vertel hem over mijn onhandigheid met koken, mijn vegetarische voorkeuren en mijn bemoeienis met de mensen die koken in de Koornhorst. Ik nodig hem uit voor de eerstvolgende bijeenkomst van de bewoners die zich voor een nieuwe keuken inzetten, het ‘campagneteam’. En ik vraag hem of hij daarvoor misschien een proeverij wil maken van typische Iraakse gerechten. Dat doet hij. Iedereen is dolenthousiast over zijn kookkunst. Een maand later is meneer Haido lid van het campagne-team en kookt hij samen met meneer Asadiri, mevrouw Collins en mevrouw Poulina op een groot Community Care-festival in de Koornhorst voor een externe groep van 60 mensen. Inmiddels krijgt hij ook taallessen van mevrouw Eleonora. Hij kookt kruidige linzensoep voor haar en richt haar berghok praktischer in. Hij droomt van een eigen restaurant, maar wil ook graag één van de koks van het nieuwe Koornhorst-restaurant worden. Hij zegt tegen mij: ‘When you came after me calling ‘Mister Haido, mister Haido’...that moment was a very important moment for my future.’ Birgit Oelkers – Doeteam Koornhorst.

Het verhaal van meneer Haido herbergt een aantal werkprincipes voor community building: wij laten een licht schijnen op verlangens en ideeën en bestaande verbindingen. We kijken niet of iets representatief is, maar naar waar energie zit. We zijn op zoek naar kleine **haakjes** (aangrijpingspunten) waarmee iets nieuws kan ontstaan, zoals nieuwe verbindingen tussen mensen. Zonder dat deze intentie de boventoon voert in gesprekken of een methodiek is. We forceren niet, dringen niets op, hebben geen inhoudelijke agenda. En: je moet het echt menen, oprecht zijn, je inbrengen als persoon, gesprekken willen voeren van mens tot mens. Niet als sociaal werker die iemand wil ‘activeren’.

HOE ZIET HET DOEN VAN HET DOE-TEAM ERUIT

Situaties, vragen, aarzelende, hoopvolle suggesties, ideeën, problemen, ongenoegen, ruzies: allemaal haakjes voor het versterken van gemeenschapskracht. Het gaat eigenlijk maar gedeeltelijk om de activiteit, het gaat veel meer om wat die betekent voor de gemeenschap. "A project is only an excuse to bring people together." (Jim Diers, hoogleraar community building VS). De keukencampagne als verbond van mensen die elkaar daarvoor nauwelijks kenden. De taalproblemen als aanleiding voor een nieuwe relatie met een buurvrouw. De opmerking 'hij kan goed koken' als opstapje naar een match met de keukengroep.

En we **bieden podia** voor verborgen talenten en verborgen of nieuwe gemeenschapskracht. In de breedste zin van het woord. Het overleg van de keukengroep als gelegenheid om je talenten te laten zien, om iets **wat onzichtbaar was zichtbaar, tot de 'talk of the community' te maken**. Een etentje tijdens het festival van 60 externe mensen als podium voor de kookkunsten en de keukencampagne van de Koornhorst koks. Enzovoort.

Als community builder **speel je in op het dagelijkse leven**, op dat wat zich **toevallig** aandient, op wat er is, wat er op je pad komt. Daar ga je iets mee doen en meander je in mee. Geheel ongericht en volgend, vol vertrouwen in het principe **'van het een komt het ander'**. En tegelijkertijd erop gefocust dat mensen tot hun recht komen, dat er verbindingen met anderen ontstaan en een cultuur/setting, waar mensen elkaar makkelijk vinden en met elkaar verschil kunnen maken, voor elkaar en voor de gemeenschap. Ook zijn we er continu mee bezig om **de kring groter te maken**, op een manier dat het heel verleidelijk is om mee te doen en iedereen zich welkom voelt. **Het leuk maken**, zodat dat niemand het wil missen en dat mensen zich gehoord en gezien voelen.

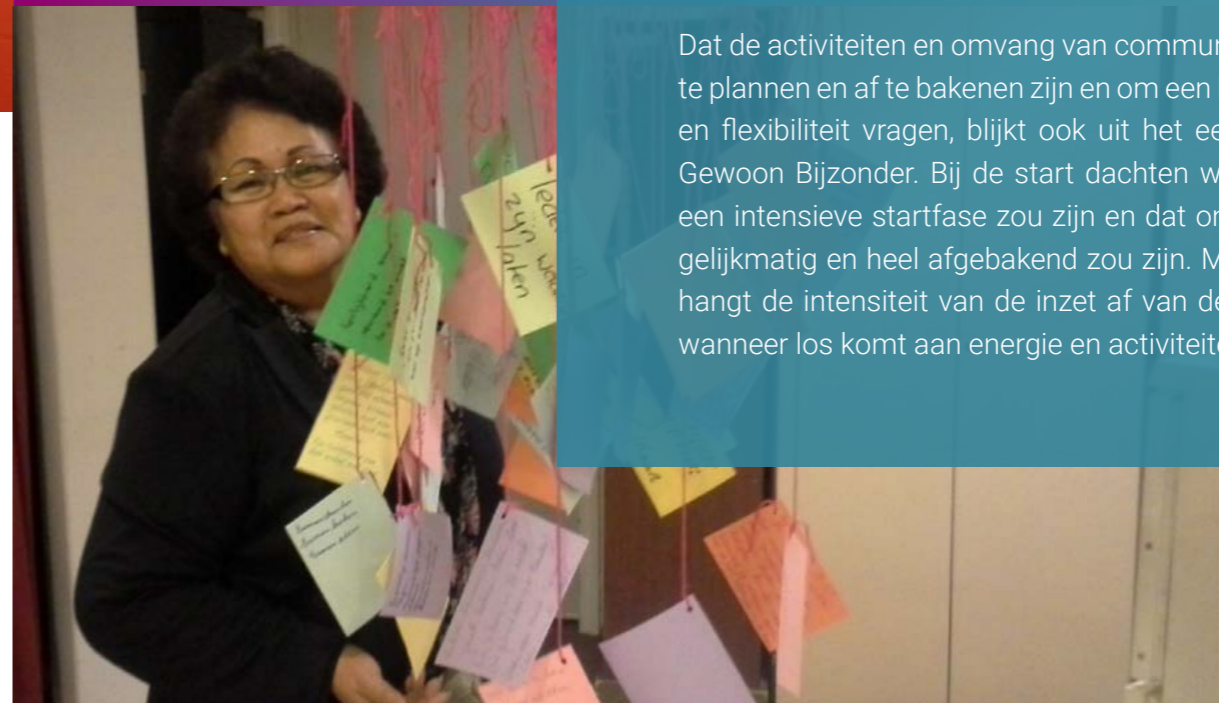
"Erop gefocust dat mensen tot hun recht komen en dat er verbindingen met anderen ontstaan."

We zijn als doe-team niet op zoek naar nieuwe structuren, het ontstaan van werkgroepen, naar projectmatig werken of plannen van aanpak. Dat laatste is juist een risico omdat daardoor relaties en verbindingen sneller stollen en de illusie ontstaat dat iets onder controle en af is. Juist het organische, vloeibare, veranderlijke, het elke dag opnieuw benutten van haakjes maken dat er levendige, open gemeenschappen ontstaan. Vandaar dat de gangmakersgroepen veranderlijk zijn, dat iedereen kan aansluiten. Vandaar dat we niet pushen om een vorm te kiezen, geen plannen van aanpak maken of bewoners aanmoedigen om die te maken.

De ontmoeting met meneer Haido in de Koornhorst is maar één praktijk-situatie en bevat slechts een aantal voorbeelden van de basiskenmerken van community building. Afhankelijk van de situatie en locatie zijn er verschillende principes van toepassing. In onze sloteditie van de Pas op de Plaats van eind oktober vertellen we daar meer over.

BOOST EN MEE-MEANDEREN

Dat de activiteiten en omvang van community building moeilijk te plannen en af te bakken zijn en om een heleboel vrije ruimte en flexibiliteit vragen, blijkt ook uit het eerste halve jaar van Gewoon Bijzonder. Bij de start dachten we dat er per locatie een intensieve startfase zou zijn en dat onze inzet per locatie gelijkmatig en heel afgebakend zou zijn. Maar in werkelijkheid hangt de intensiteit van de inzet af van de locaties en wat er wanneer los komt aan energie en activiteiten.

HOE ZIET HET DOEN VAN HET DOE-TEAM ERUIT

BOOST EN MEE-MEANDEREN

In de **Laan van Berlijn** zijn juist nu, halverwege de rit, veel ideeën van bewoners opgeborend, die om ondersteuning vragen. In **De Drecht** was dat al in januari. En in **Ludgerus** loopt het gewoon gelijkmatig door. **De Koornhorst** was anders, omdat we daar al 2 jaar geleden een community boost hadden gegeven. Daar konden we meteen verder gaan met de relaties die we hadden, samen met de woonbegeleiders en de locatie-manager nieuwe ideeën tot bloei brengen en rondom issues die de gemeenschap bezig houden mensen bij elkaar brengen. Dat vraagt op bepaalde momenten meer inzet, en op andere momenten kun je als community builder meer aan de zijlijn staan, wel blijf je steeds in contact met wat er gebeurt.

Het blijkt dus meer een soort dans: soms moet je als community builder naar voren stappen en soms naar achteren, soms meer tijd vrijmaken voor verbinden en ondersteunen, soms minder. Je moet de dans wel kennen, iets van de logica der stappen weten maar je vooral ook niet van de wijs laten brengen. Je moet doen wat nodig is.

WAT VINDEN BEWONERS BELANGRIJK IN DE ONDERSTEUNING?

Bewoners waarderen onze motivatie; **het werk maken van gemeenschapskracht. 'Dat stimuleert ons'**. Er is vertrouwen en ze vinden **'dat we hebben laten zien dat we het menen en dat we het kunnen, werk maken van gemeenschapskracht'**. Ze vinden het belangrijk dat we iedereen persoonlijk aanspreken en, ook gewoon heel praktisch, dat we mensen aan afspraken helpen herinneren door er even langs te gaan (het klopje op de deur, het appje op het laatste moment. Want mailen is voor de meeste bewoners geen gebruikelijke manier van communiceren.

Voor bewoners is het ook van belang dat wij enthousiast de vaart erin houden, ondersteuning kunnen bieden als ze die nodig hebben. Dat we belangeloos, onafhankelijk zijn, ervaring hebben met gesprekstechnieken en woorden geven aan wat zij doen, dingen op papier zetten. Ze vinden dat door ons een verandering ingezet wordt die moeilijker tot stand zou komen als ze het helemaal zelf zouden moeten doen.

“Jullie maken ons er bewust van dat WIJ de Koornhorst maken. En dat klopt ook, want: als wij het niet doen, wie dan wel? Daardoor voelen steeds meer bewoners zich verantwoordelijk voor wat er hier gebeurt.”

Mevrouw Rechard, bewoonster van de Koornhorst.

PRIKKELEN TOT ANDERS DOEN

Hoe ondersteunen en prikkelen we medewerkers, managers en bestuurders van de betrokken woningcorporaties en zorgaanbieders tot meebewegen, tot kantelen? Op alle vier locaties zijn de community activiteiten en toenemende gemeenschapskracht reden voor gesprekken met de organisatiemedewerkers over de verschuivende verhoudingen en nieuwe rollen die dat met zich meebrengt. Overal organiseren we werksessies over community building, reflecties op reguliere werkpraktijken en ondersteunen we in de praktijk bij het oefenen met handelwijzen die community ontwikkeling stimuleren. Daarbij trekken we zoveel mogelijk samen met bewoners op, bijvoorbeeld door hen uit te nodigen om een bijdrage te leveren in workshops voor professionals. Met managers en bestuursleden praten we over de gevolgen van meer gemeenschapskracht voor de werkorganisatie, visie en bestuur.

Bijvoorbeeld hoe kun je als verhuurmakelaar gelijkwaardig samenwerken met een welkomstgroep en ook ruimte maken voor ideeën die dwars ingaan op werkprocessen van andere afdelingen? Hoe benut je een overstroming om werk te maken van meer gemeenschapskracht? Als community building onderdeel van de visie is hoe breng je die dan in je eigen organisatie tot leven, en hoe draag je dat uit? Wie in je organisatie is al bezig met community building en hoe kun je daar een beweging van maken?

Met coaching on the job ondersteunen we in de Koornhorst de woonbegeleiders en de locatiemanager van Amstelring in de praktijk, samen met de huismeester en sociaal beheerder van Rochdale. Alle professionals nodigen we uit om mee te doen met bewonersactiviteiten, om relaties op te bouwen en deel uit te maken van de gemeenschappen. Zo zingt zorgprofessional Stanley van Ludgerus op het buurtfestival dat bewoners organiseren en gaat locatiemanager Stef Spigt van de Koornhorst met bewoners naar de kroeg voor een pubkwis om ideeën op te doen voor de organisatie van de Grote Koornhorst Kwis.

Nu, in het derde seizoen van Gewoon Bijzonder, begint bij verschillende partners ook op managementniveau belangstelling en daadkracht te ontstaan om de eigen rol bij community building te onderzoeken en om community building in de eigen organisatie verder te brengen.

DOORKIJK

Gewoon Bijzonder gaat als extern programma nog door tot oktober 2016 (en in de Laan van Berlijn tot november 2016). Veel bewoners zitten er al over te pieken hoe het verder kan gaan, als Mara, Irma, Joop en Birgit weg zijn.

Vraag is wie en wat vanaf oktober/november dan Gewoon Bijzonder draagt. En wat daarvoor eventueel van buitenaf nodig is. Want één ding is zeker: iedereen is ervan overtuigd dat het in oktober niet 'klaar' is. Gewoon vanwege het feit dat community building nooit klaar is. Met als gezamenlijke gedachte: Wij, bewoners en professionals, zijn samen Gewoon Bijzonder. En met de overtuiging dat er altijd iemand nodig is die de rol van community builder op zich neemt, ook is het maar een paar uur per week.

In de komende maanden helpen we bewoners en professionals om daar een weg in te vinden. Ook zullen we samen met bewoners en professionals alle haakjes benutten die zich aandienen voor het oefenen met nieuwe vormen van samenwerken. Met extra aandacht voor de rol van de lokale professionals en het inburgeren van community building als reguliere werkwijze bij de betrokken woningcorporaties en zorgorganisaties.

Eind oktober stellen we een 2de Pas op de Plaats op. Deze keer om het einde van een intensief jaar community boost te markeren en het stokje over te dragen aan bewoners, bestaande en nieuwe community builders, professionals, bestuurders en anderen.

“Wij, bewoners en professionals, zijn samen Gewoon Bijzonder.”

TALK OF THE COMMUNITY, zegt het voort:

HET GROTE GEWOON BIJZONDER FESTIVAL OP 13 OKTOBER 2016

Op 13 oktober organiseren we van 15 uur tot 19 uur in de Koornhorst een Groot Gewoon Bijzonder Festival, natuurlijk mét eten. Voor iedereen die benieuwd is naar de ervaringen en lessen van Gewoon Bijzonder, die kennis willen maken met Nicoline, Misha Ata, Jo, Hans, meneer Pengel, Maria, Jeannette, Sally, Stef, Helma, Magdy, André, mevr. Eleonora, Yvonne, Redley en alle andere bewoners en professionals die doorgaan met Gewoon Bijzonder. **Kom ook!**

COLOFON

Tekst:

Doe-team van Gewoon Bijzonder:

Mara Verduin: mara@maraverduin.nl 06-26658480

Irma Vroegop: i.vroegop@planet.nl 06-53656440

Joop Hofman: joophofman@rodewouw.nl 06-29045673

Birgit Oelkers: oelkers@planenaanpak.nl 06-21224567

Productie:

Vormgeving: enzaterdag.nl, Drukwerk: drukland.nl

BIJZONDER

PLAATS
OP DE
BAAS

BIJZONDER
GEWOON

van anderen. Gestart in oktober 2015
Een community boort in vier wooncomplexen